

XXI Olimpiada Znajomości Afryki
II etap

4 marca 2023 r.

Gratulacje!

Pierwszy etap przeszedłeś pomyślnie. Uzyskałeś tym samym możliwość rozwiązania testu już w II etapie Olimpiady Znajomości Afryki. Test zawiera 70 pytań, zróżnicowanych tematycznie. Do każdego pytania zaproponowano trzy odpowiedzi: **z których tylko jedna jest prawidłowa**. Udzielenie odpowiedzi na pytania polega na wyborze odpowiedzi, którą uznasz za właściwą i zakreśleniu odpowiednio literki a), b) lub c) **w arkuszu odpowiedzi**. Jeśli przez pomyłkę zakreślisz niewłaściwą literkę, otocz ją kółkiem, a właściwą odpowiedź zaznacz krzyżykiem. Zakreślenie więcej niż jednej literki traktowane będzie, jako odpowiedź błędna. Każda poprawna odpowiedź to jeden punkt dla Ciebie. Za test można uzyskać maksymalnie 70 punktów.

Na rozwiązanie całego testu przeznaczone jest 90 minut (1,5 godziny).

Czytaj uważnie zarówno pytania, jak i odpowiedzi! Nie trać punktów przez swą nieuwagę. W żadnym wypadku nie korzystaj z pomocy innych Olimpijczyków! Twój sąsiad nie jest wyrocznią, i tak naprawdę nie wiesz, jak jest przygotowany. Niesamodzielne rozwiązywanie testu (jak i jego próba) narażają Ciebie i drugiego Uczestnika na dyskwalifikację.

Pamiętaj, że udział w Olimpiadzie to nie klasówka – jest dobrowolny i wyraża chęć przygody, jaką jest spotkanie z Afryką!

KWESTIONARIUSZ OSOBOWY UCZESTNIKA OLIMPIADY

Imię i nazwisko	
Szkoła, klasa	
Miejscowość, mail i telefon	

ARKUSZ ODPOWIEDZI

1. [A] [B] [C]	19. [A] [B] [C]	37. [A] [B] [C]	55. [A] [B] [C]
2. [A] [B] [C]	20. [A] [B] [C]	38. [A] [B] [C]	56. [A] [B] [C]
3. [A] [B] [C]	21. [A] [B] [C]	39. [A] [B] [C]	57. [A] [B] [C]
4. [A] [B] [C]	22. [A] [B] [C]	40. [A] [B] [C]	58. [A] [B] [C]
5. [A] [B] [C]	23. [A] [B] [C]	41. [A] [B] [C]	59. [A] [B] [C]
6. [A] [B] [C]	24. [A] [B] [C]	42. [A] [B] [C]	60. [A] [B] [C]
7. [A] [B] [C]	25. [A] [B] [C]	43. [A] [B] [C]	61. [A] [B] [C]
8. [A] [B] [C]	26. [A] [B] [C]	44. [A] [B] [C]	62. [A] [B] [C]
9. [A] [B] [C]	27. [A] [B] [C]	45. [A] [B] [C]	63. [A] [B] [C]
10. [A] [B] [C]	28. [A] [B] [C]	46. [A] [B] [C]	64. [A] [B] [C]
11. [A] [B] [C]	29. [A] [B] [C]	47. [A] [B] [C]	65. [A] [B] [C]
12. [A] [B] [C]	30. [A] [B] [C]	48. [A] [B] [C]	66. [A] [B] [C]
13. [A] [B] [C]	31. [A] [B] [C]	49. [A] [B] [C]	67. [A] [B] [C]
14. [A] [B] [C]	32. [A] [B] [C]	50. [A] [B] [C]	68. [A] [B] [C]
15. [A] [B] [C]	33. [A] [B] [C]	51. [A] [B] [C]	69. [A] [B] [C]
16. [A] [B] [C]	34. [A] [B] [C]	52. [A] [B] [C]	70. [A] [B] [C]
17. [A] [B] [C]	35. [A] [B] [C]	53. [A] [B] [C]	
18. [A] [B] [C]	36. [A] [B] [C]	54. [A] [B] [C]	

Skróty autorów – podstawa odpowiedzi: Z.K. – Zygmunt Komorowski; S.P. – Stanisław Piłaszewicz; J.R. – Jarosław Różański; J.B. John Mbiti

1. [Z.K.] Większą część obszaru tzw. Środkowego Sudanu zajmuje: **a) płaska równina Kotliny Czadu;** b) góry Mandara i Alantika; c) strefa Sahelu.
2. [Z.K.] Na obszarze tzw. Środkowego Sudanu panuje klimat: a) zwrotnikowy suchy; b) zwrotnikowy wilgotny; c) **podrównikowy kontynentalny, o różnych stopniach wilgotności.**
3. [Z.K.] Nigryci Czamba-Daka, Mbum, Wute żyją na terenie: a) Ugandy; **b) Kamerunu;** c) Ghany.
4. [Z.K.] Blok ludów Banda znajduje się na terenie: a) Kenii; **b) Republiki Środkowoafrykańskiej;** c) Nigerii.
5. [Z.K.] W tradycji religijnej Kirdi ciała zmarłych: a) ulegają rytualnemu spaleni; b) grzebią je przy spichlerzach najstarsi z rodu; **c) ich grzebaniem zajmują się przeważnie kowale.**
6. Oryginalny mit kosmogoniczny, według którego u źródeł wszechświata były męskie jajo żółwia i żeńskie jajo żaby, spotykamy u: a) Kikuju; b) Ibo; **c) Fali.**
7. Cheikh Hamidou Kane (ur. 1928) jest: a) przywódcą duchowym muzułmanów malijskich; **b) znanym pisarzem senegalskim;** c) twórcą tzw. odnowy islamskiej w Afryce Zachodniej.
8. [Z.K.] Kirdi **a) walczyli z reguły pieszko, często z zasadzki;** b) ich siłą była rasa koni, nazwana Kirdi; c) tworzyli małe, sprawne organizmy państwowe.
9. Państwa Futa Toro i Futa Dżalon były utworzone przez a) Wolofów; **b) Fulanów (Fulbe);** c) Bambara.
10. El Hadż Omar (Umar) stał: a) u początków Sennaru; **b) na czele bractwa Tidżania (Tidżanijja);** c) na czele powstania przeciw Francuzom w Wadaj.
11. [Z.K.] Fulańska Masina, jako lennik Mali, szczyt potęgi i niezależności uzyskała: a) już w średniowieczu; b) w XVII w.; **c) na początku wieku XIX.**
12. [Z.K.] Giziga i Gidar: **a) są szczególnie blisko ze sobą spokrewnieni;** b) prowadzą ze sobą odwieczne walki; c) uznanymi pasterzami była rasy Kirdi.
13. [Z.K.] Bractwo muzułmańskie Kadirija dominowało: **a) w Masinie;** b) w Bagirmi; c) na wyżynie Adamawa w Kamerunie.
14. Rytuał kobiet wpadających w trans po nawiedzeniu przez duchy u Hausa nazywa się: a) zar; **b) iskoki (bori);** c) usawa.
15. [Z.K.] Mundangowie przy pogrzebach: **a) stosują nadal maski obrzędowe;** b) grzebią z mężem jego pierwszą żonę; c) jako nieliczni Kirdi odrzucają tańce i śpiewy.
16. [S.P.] Ostatnim bastionem chrześcijaństwa w Nubii (upadło w 1504 r.) była: a) Makuria; b) Nobadia; **c) Alodia (Aloa).**
17. [Z.K.] Pierwsze historycznie stwierdzone państwo-miasto ludu Hausa (X w.) to: **a) Daura;** b) Gobir; c) Kano.
18. Sidi Blal był: a) przywódcą powstania antyfrancuskiego w Mauretanii; b) jednym z wybitnych przywódców Tidżanija; **c) etiopskim czarnym wyzwolencem, jednym z pierwszych muzułmanów.**
19. [Z.K.] Na Madagaskarze powiązanie kulturowe z Afryką Wschodnią dostrzegalne są zwłaszcza wśród plemion **a) w południowo-zachodniej części wyspy;** b) we wschodniej części wyspy; c) w północnej części wyspy.
20. Kiedy zwolennicy Muhammada (Mahometa) byli prześladowani w Mekce przez Kurajczytów uciekli do dzisiejszej: a) Syrii; b) Egiptu; **c) Etiopii.**
21. [Z.K.] Siedem właściwych metropolii Hausa nazywa się: **a) Hausa Bokwaj;** b) Hausa Zegzeg; c) Hausa Gangara.
22. Imperium Zindż było konfederacją handlowych miast-państw: **a) na przybrzeżnych wyspach Afryki Wschodniej;** b) na terenie dzisiejszej zachodniej Nigerii; c) na terenach dzisiejszych Ghany i Mali.
23. Po śmierci Usmana Dan Fodio sułtanem Sokoto został jego syn: a) Al-Haji Sir Ahmadu; **b) Mohamad Bello;** c) Abdullach.
24. [S.P.] „Baraka” to: a) miejsce schronienia żołnierzy Rabiha; **b) siła mistyczna przypisywana świętym mężom islamu;** c) klasztor na ternie chrześcijańskiej Aldoi.
25. Misjonarze katoliccy rozpoczęli ewangelizację miejscowej ludności na terenie Południowej Afryki (RPA) w: a) XVI w.; b) w XVIII w.; **c) w połowie XIX w.**
26. Pierwsi misjonarze katoliccy w tym kraju przybyli po raz pierwszy do Mponda w 1889 r. Dziś leży ono w: a) Mozambiku; **b) Malawi;** c) Namibii.

27. Największa grupa katolików – w stosunku do ogółu ludności – w geograficznie pojętej Afryce Południowej znajduje się w: **a) Lesotho**; b) RPA; c) Botswanie.
28. *Ile de France* (Wyspa Francuska) – to nazwa nadana przez żeglarzy francuskich dzisiejszej wyspie: **a) Mauritius**; b) Reunion; c) Nosy Be.
29. Po uzyskaniu przez Botswanę niepodległości (30 września 1966 r.) prezydentem został: a) Quett Joni Masire; **b) Seretse Khama**; c) Tshosa Setlalekgosi.
30. Wyrażenie „Pula, Pula” oznaczające: a) Fulanów w j. hausa; **b) „deszcz”, „błogosławieństwo” w jednym z języków Bantu**; c) rodzaj zapasów (sport) u Wolof.
31. [J.R.] Moszoszo był władcą: a) Mossich w Burkina Faso; **b) Basuto**; c) Dinka z Sudanu.
32. „Eswatini” to: a) **dawne królestwo Suazi**; b) zespół górski w Malawi; c) obrzędy inicjacyjne u Azande.
33. Wśród mieszkańców Botswany przeważają obecnie: **a) ludy Bantu**; b) Buszmeni; c) Khoisan.
34. „Perłą i Kluczem Oceanu Indyjskiego” św. Jan Paweł II nazwał (za innymi): a) Reunion; **b) Mauritius**; c) Seszele.
35. Agostinho Neto był przywódcą: **a) Ludowego Ruchu Wyzwolenia Angoli (MPLA)**; b) Narodowego Związku na rzecz Całkowitej Niepodległości Angoli (UNITA); c) Narodowego Frontu Wyzwolenia Angoli (FNLA).
36. Bł. Jakub Laval, apostoł na wyspie Mauritius, należał do zgromadzenia: a) ojców białych; **b) misjonarzy Ducha Świętego**; c) oblatów Maryi Niepokalanej.
37. Świetne studium Edwarda E. Evansa-Pricharda z 1937 r. omawia czary, wyrocznie i magię u: **a) Azande**; b) Nuerów; c) Allur.
38. Ogun z panteonu Jorubów jest dzisiaj bogiem: **a) kierowców ciężarówek i cyklistów**; b) urodzajów; c) dziewcząt wychodzących za mąż.
39. St. Denis, St. Pierre, St. Paul, St. Louis – to miasta utworzone od imion wielkich świętych, położone na: **a) wyspie Reunion**; b) terenie Demokratycznej Republiki Kongo; c) terenie Rwandy.
40. Ostatnim katolickim królem kongijskim, który zginął w 1661 r., był: **a) Antoni I**; b) Alfonso IV; c) Alvaro II.
41. Królowie Mutara II, Kigeri IV władali na terenie dzisiejszej: a) Burkina Faso; **b) Rwandy**; c) Demokratycznej Republiki Konga.
42. „Mahe” to: a) dawny władca Dinka; b) jedna z grup etnicznych Kirdi; **c) największa wyspa w archipelagu Seszeli**.
43. W 1482 r. do ujścia rzeki Kongo doплыł portugalski żeglarz: **a) Diogo Caõ**; b) Bruno Almeida; c) Soares Pereira.
44. Błogosławiony o. Józef Gérard OMI był misjonarzem: **a) w Lesotho**; b) w Zambii; c) w Kamerunie.
45. [J.R.] Pierwszym rodzimym biskupem – a następnie kardynałem – w Kongo Brazaville (Ludowej Republiki Konga) został ks. Émile Biayenda. Został on zamordowany w 1977 r. przez: a) radykalnych muzulmanów; b) kapłanów tradycyjnych religii; **c) wojskowych z Kongijskiej Partii Pracy**.
46. Enklawa Kabinda, w której znajdują się bogate zasoby ropy naftowej, należy do: a) Demokratycznej Republiki Konga; b) Ugandy; **c) Angoli**.
47. Wybitny kardynał Joseph Malula był arcybiskupem: a) Konakry; **b) Kinszasy**; c) Kigali.
48. Miasto „Libreville” w Gabonie swoją nazwę zawdzięcza: **a) wyzwolonym niewolnikom**; b) Wolnej Francji; c) dumnym Fangom, walczącym z kolonizacją.
49. Pierwszym premierem Gabonu, a następnie prezydentem (od 1961 r.) został: **a) Léon M’ba**; b) Omar Bongo Ondimba; c) Felix Oyé-Mba.
50. Wyspa Bioko – należąca do Gwinei Równikowej – nazywała się kiedyś: a) Corisco; **b) Fernando Po**; c) Annobón.
51. Ewangelizacje na terenach Republiki Środkowoafrykańskiej rozpoczęli w 1894 r.: a) ojcowie biali; **b) misjonarze Ducha Świętego**; c) kombonianie.
52. Pierwszym prezydentem Konga Brazaville został były ksiądz, aktywny polityk: a) Alphonse Maseмба-Débat; **b) Fulbert Youlou**; c) Marien Ngouabi.
53. W swojej słynnej książce *La philosophie bantoue* Placide Tempels uznał koncepcję siły życiowej za zasadniczą dla zrozumienia światopoglądu ludności Baluba z Demokratycznej Republiki Konga. Był on: a) antropologiem francuskim; **b) misjonarzem katolickim**; c) belgijskim administratorem kolonialnym.

54. Tzw. języki wehikularne, są: a) odmianami języków europejskich (kreolskich); **b) używane w kontaktach międzyplemiennych, zwłaszcza w handlu**; c) narzucone przez administrację kolonialną.
55. Około 1560 r. Portugalczycy ochrzczili władcę królestwa Monomotapy leżącego: a) na wybrzeżu dzisiejszego Mozambiku; **b) nad górnym biegiem Zambezi**; c) na przybrzeżnych wyspach.
56. Wiele ludów afrykańskich, posiada wyodrębnioną grupę Kapłanów. Są to m.in.: a) Giziga, Gidar, Mundang; **b) Joruba, Ibo, Akan**; c) Daba, Mafa, Massa, Tupuri.
57. [J.B. J.R.] Wśród specjalistów religijnych ważne miejsce zajmują *nganga* (w suahili *waganba*). Są to: a) czarownicy; **b) znachorzy, zwani „uzdrowicielami”**; c) kapłani u ludów nilockich.
58. Najbardziej rozbudowane studium o sakralności ziemi oraz obrzędach agrarnych w języku polskim przedstawił: **a) Henryk Zimoń SVD**; b) Stanisław Piłaszewicz; c) Jarosław Różański OMI.
59. Według Antoniego Kurka nazwy *Kirdi* i *Kado* oznaczają: **a) to samo - „poganina” lub „niewiernego”**; b) pierwsza oznacza „poganina”, druga „niewolnika”; c) pierwsza oznacza „poganina”, druga „czarnego muzułmanina”.
60. Według Zygmunta Komorowskiego zachodni odłamek Azande nosi nazwę, od dominującego tam rodu: **a) Abandza (Bandza)**; b) Awungara (Awungura, Wungura); c) Bakunda.
61. U Dinka hodowlą bydła trudnią się: **a) wyłącznie mężczyźni**; b) rody wodzowskie; c) całe rodziny.
62. Na Kalahari: a) **pora deszczowa trwa zaledwie od jednego do czterech miesięcy w roku**; b) nie ma wcale opadów deszczu; c) deszcz spada raz na kilka lat.
63. W Afryce Zachodniej rozpowszechnione jest „święto pochryznu” (ignamu, jamsu). Jest to: a) tradycyjna uprawa zbożowa; b) **roślina bulwiasta o smaku podobnym do ziemniaka**; c) owoc baobabu.
64. Według Johna Mbitiego linearna koncepcja czasu, właściwa myśli zachodniej, z nieokreśloną przeszłością, terażniejszością i nieograniczoną przyszłością jest: a) także charakterystyczna dla Czarnej Afryki; **b) obca myśleniu afrykańskiemu**; c) charakterystyczna tylko dla ludów Bantu.
65. [S.P.] W ciągu kilkudziesięciu lat ery kolonialnej islam w Czarnej Afryce: **a) poczynił większe postępy niż w poprzedzającym ją tysiącleciu**; b) został skutecznie zahamowany przez państwa kolonialne; c) rozwinął się tylko w kulturach zarabizowanych.
66. Joseph Ki-Zerbo był: a) **znanym historykiem z Burkina Faso**; b) religioznawcą kenijskim; c) przywódcą politycznym z Tanzanii.
67. Misjonarz protestancki Robert Moffat – teść słynnego lekarza i odkrywcy Dawida Livingstone'a – działał na terenie: a) **Botswany**; b) Mozambiku; c) Tanzanii.
68. *Few kagge* – „święto kury” u Tupuri z północnego Kamerunu i Czadu jest typowym przykładem obrzędów: a) agrarnych; b) przejścia; **c) puryfikacyjnych**.
69. W 1969 r. papież Pawła VI odbył podróż apostolską do: a) Egiptu; **b) Ugandy**; c) Maroka.
70. Wielu badaczy tradycyjnych religii afrykańskich podkreśla, iż Stwórca po dokonaniu swego dzieła jest teraz *deus otiosus*, to znaczy: a) „bóg opiekuńczy” **b) „bóg próżnujący”**; c) „bóg ukryty w naturze”.